

INTERWAŁY CHARAKTERYSTYCZNE

Pojęcie interwału jest nam już znane, to odległość między dwoma dźwiękami. Wyróżniamy interwały czyste (1, 8, 4, 5) oraz wielkie i małe (2, 3, 6, 7). Jednak można każdy z nich powiększyć lub zmniejszyć o półton i tak powstają interwały zwiększone i zmniejszone. Właśnie takie interwały, zwiększone i zmniejszone, występujące między stopniami gam durowych, bądź molowych nazywamy **Interwałami charakterystycznymi**.

W tonacjach **durowych** możemy znaleźć jeden taki interwał, który nazywać będziemy **TRYTONEM**. Jego nazwa mówi nam jaki jest jego rozmiar – 3 całe tony. Tryton możemy znaleźć nawet pomiędzy dźwiękami diatonicznymi (bez zmian chromatycznych). Jak go odnaleźć? Porównajmy rozmiary kwart budowanych na stopniach gamy C-dur:

The diagram shows three staves illustrating the C major scale and its intervals. The first staff shows the scale with intervals labeled I through VIII. The second staff shows the intervals with brackets and labels: 1 for I, II, III, IV, V, VI, VII; 1/2 for VIII. The third staff shows the intervals with brackets and labels: 1 for I, II, III, IV, V, VI, VII; 1/2 for VIII. A bracket under the IV interval (F-G) is labeled as a tritone (enlarged fourth).

Jak widać kwarta na IV st. gamy, między dźwiękami **f – h** jest większa o półtonu od pozostałych, jest więc kwartą zwiększoną. To właśnie jest tryton.

Wiemy, że przewrotem kwarty jest kwinta. Porównajmy kwinty *c-g* i *h-f*:

The diagram shows three staves illustrating the C major scale and its intervals. The first staff shows the scale with intervals labeled I through VIII. The second staff shows the intervals with brackets and labels: 1 for I, II, III, IV, V, VI, VII; 1/2 for VIII. The third staff shows the intervals with brackets and labels: 1/2 for I, II, III, IV; 1 for V, VI, VII; 1/2 for VIII. A bracket under the IV interval (F-G) is labeled as a tritone (enlarged fourth).

Kwinta **h – f** jest mniejsza o półtonu od kwinty czystej, jest więc kwintą zmniejszoną. Kwarta zwiększona i kwinta zwiększona są sobie równe, zawierają 6 półtonów, czyli są dokładnie połową oktawy, która zawiera 12 półtonów.

Zapamiętaj!

Tryton, to kwarta zwiększona, lub kwinta zmniejszona. Tryton w skali muzycznej leży między dźwiękami F – H i H – F.

Tryton, rzecz jasna można zbudować o każdego dźwięku skali muzycznej. Występuje on również w gamach durowych i molowych we wszystkich tonacjach.

Trytony w majorze

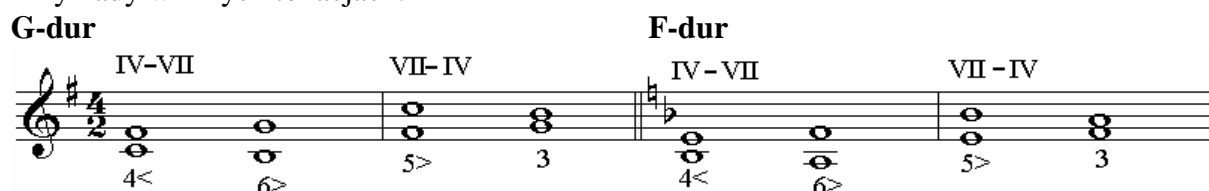
W tonacjach durowych trytony występują między IV a VII stopniem gamy (oraz VII a IV st.). Jako niezgodne współbrzmienie dźwięków (dysonans) wymaga rozwiązania, czyli przesunięcia się na dźwięki tworzące współbrzmienie zgodne (konsonans).

I tak w tonacji C-dur :



Dźwięki trytonu przesuwają się na dźwięki rozwiązania tzw. **ruchem przeciwnym** (czyli jeśli jeden w górę, to drugi w dół), koniecznie **na dźwięki TONIKI**.

Przykłady w innych tonacjach:

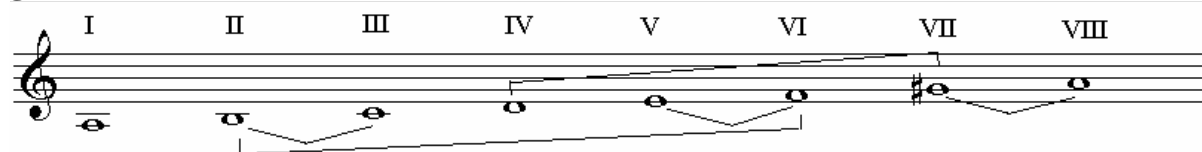


Trytony w minorze

W tonacjach minorowych między stopniami gamy również występuje tryton. Gama eolska ma takie same dźwięki jak jej paralela durowa, ma więc te same trytony.

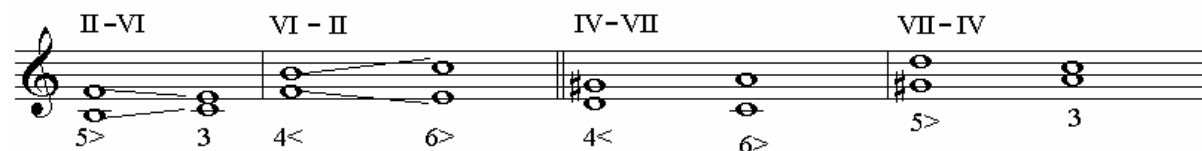
My zajmiemy się jednak odmianą **harmoniczną**. Jako że podwyższamy w niej VII stopień, powstają inne odległości między dźwiękami gamy, a tym właśnie VII stopniem. Gdy porównamy kwarty utworzone od tego stopnia okaże się, że między IV a VII stopniem gamy występuje kwarta zwiększona, czyli tryton.

gama a-moll harmoniczna

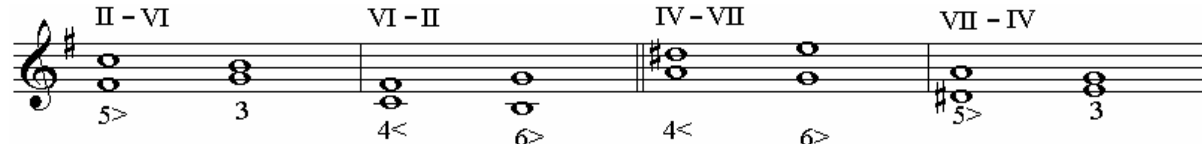


Czyli w gamie minor harmonicznej trytony występują między stopniami II – VI i IV – VII (VI - II i VII – IV).

a-moll



e-moll



Interwały charakterystyczne jednak, to nie tylko trytony. W minorze harmonicznym interwałów zwiększonych i zmniejszonych jest więcej. One również powiązane są z VII, czyli podwyższonym stopniem gamy. Analizując interwały łączące poszczególne st. gamy z VII, stwierdzamy, że występują jeszcze dwa interwały zwiększone – **kwinta zwiększona** na III st. oraz **sekunda zwiększona** na VI st.

a-moll

III - VII VII - III VI - VII VII - VI

5< 6 4> 3> 2< 4 7> 5

Rozwiązanie kwinty zwiększonej i kwarty zmniejszonej jest nietypowe, gdyż jeden z dźwięków tego interwału nie przesuwa się, jest bowiem składnikiem **Toniki**. Jest to tzw. ruch boczny.

Wszystkie interwały charakterystyczne w kolejności występowania z rozwiązaniami:

d-moll

II VI VI II III VII VII III

5> 3 4< 6> 5< 6 4> 3>

IV VII VII IV VI VII VII VI

4< 6 5> 3 2< 4 7> 5